

Den 4. februar 2019
Sagsnr.: 18/05187 (NMK-503-00181)
Klagenr.: 1003011
KlageID: 320897
MBT-NH

AFGØRELSE FRA MILJØ- OG FØDEVAREKLAGENÆVNET

**MILJØ- OG
FØDEVAREKLAGENÆVNET**
Toldboden 2
8800 Viborg

STADFÆSTELSE af afslag på lovliggørende dispensation i sag om juletræsbeplantning indenfor fortidsmindebeskyttelseslinjen i Silkeborg Kommune

Tlf. 72 40 56 00
CVR-nr. 37795526
EAN-nr. 5798000026070
nmkn@naevneneshus.dk
naevneneshus.dk

Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse efter naturbeskyttelseslovens¹ § 18, stk. 1 (fortidsmindebeskyttelseslinje), jf. § 65, stk. 2, jf. § 78, stk. 1, 1. pkt.

Miljø- og Fødevareklagenævnet stadfæster Silkeborg Kommunes afgørelse af 8. juni 2018 om afslag på lovliggørende dispensation til juletræsbeplantning indenfor fortidsmindebeskyttelseslinjen på matr. nr. F 1 beliggende A 1, 8620 Kjellerup.

Det indbetalte klagegebyr tilbagebetales ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. § 17 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet² og gebyrbekendtgørelsens § 2.³ Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder, jf. naturbeskyttelseslovens § 88, stk. 1.

Afgørelsen er truffet af formanden på nævnets vegne, jf. § 8 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

¹ Lovbekendtgørelse nr. 1122 af 3. september 2018 om naturbeskyttelse.

² Lov nr. 1715 af 27. december 2016 om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

³ Bekendtgørelse nr. 132 af 30. januar 2017 om indbringelse af klager for Miljø- og Fødevareklagenævnet mv.

1. Klagen til Miljø- og Fødevareklagenævnet

Afgørelsen er den 5. juli 2018 påklaget til Miljø- og Fødevareklagenævnet af advokat på vegne af ejendommens ejere og bruger.

Klager har navnlig anført, at der af økonomiske hensyn bør meddeles dispensation til at færdigdrive den allerede etablerede beplantning.

Klagepunkterne er nærmere uddybet i afsnit 2.3.

2. Sagens oplysninger

2.1 Ejendommen og området

Arealet, hvor juletræsbeplantningen er etableret, er del af en landbrugs-ejendom på ca. 5,6 ha i landzone. Den del af juletræsbeplantningen, der er omfattet af fortidsmindebeskyttelseslinjen, udgør ca. 2,25 ha.

Ejendommen ligger i et fladt, åbent landbrugslandskab med opdyrkede marker og levende hegn. Langs ejendommens sydlige skel løber en offentlig vej, A 1, der på den pågældende strækning ligger lavere i terrænet end resten af det omkringliggende landskab. Syd for ejendommen og A 1 ligger landsbyen Skråe.

Ejendommens bygninger er placeret i ejendommens sydøstlige hjørne i en afstand af ca. 115 m fra fortidsmindet ”St. Nørhøj”, der afkaster beskyttelseslinjen. Der er etableret læhegn i form af beplantning rundt om ejendommens bygninger, langs ejendommens østlige og nordlige skel samt langs en del af det sydlige skel.

Det fremgår af luftfotos, at arealet blev tilplantet med juletræer i perioden 2014 – 2015, og at arealet tidligere har været anvendt til sædvanlig landbrugsdrift. Rundt om gravhøjen er der efter en dyrkningsfri bræmme på 2 m plantet juletræer indenfor fortidsmindebeskyttelseslinjen på 100 m.

Det fremgår af Slots- og Kulturstyrelsens hjemmeside ”Fund og Fortidsminder”, at det beskyttede fortidsminde (fredningsnummer 220871) er en velbevaret, anelig oldtidsrundhøj på 20 m x 3,5 m, der er græsklædt med bevoksning.⁴

Det fremgår af fotos fra street view, at gravhøjen blandt andet er synlig fra en del Ulvedalsvej, når man færdes fra vest mod øst, i retning mod Skråe.

2.2 Den påklagede afgørelse

Silkeborg Kommune besøgte den 23. marts 2018 det omhandlede areal, og varslede den 30. april 2018 påbud om fjernelse af juletræsbeplantningen.

⁴ <http://www.kulturarv.dk/fundogfortidsminder/Lokalitet/35304/>

Den 18. maj 2018 ansøgte bruger af ejendommen om lovliggørende dispensation til at beholde juletræsbeplantningen og anførte blandt andet, at juletræsbeplantningen ville blive fjernet inden 1. april 2025, og at den maksimalt vil få en højde på 2,5 m til 3 m.

Silkeborg Kommune har den 8. juni 2018 meddelt afslag på lovliggørende dispensation til det ansøgte. Kommunen har vurderet, at der ikke er fremkommet oplysninger om sådanne særlige omstændigheder, der kan begrunde en dispensation til lovliggørelse af juletræsbeplantningen. Kommunen har i den forbindelse blandt andet bemærket, at privatøkonomiske hensyn ikke indgår i vurderingen af, om der kan meddeles dispensation.

Herudover har kommunen vurderet, at juletræsbeplantningen vil påvirke gravhøjens synlighed i landskabet, når juletræsbeplantningen vokser til.

Kommunen har desuden lagt vægt på hensynet til at sikre de arkæologiske lag omkring gravhøjen, samt at afgørelsen kan skabe præcedens for fremtidige lignende sager.

Endelig har kommunen henvist til NoMO nr. 136 fra 2014 om Natur – og Miljøklagenævnets praksis for beplantning indenfor fortidsmindebeskyttelseslinjen.⁵

2.3 Klagens indhold

Klager har anført, at det er en økonomisk byrde ikke at kunne færdigdrive den etablerede juletræsbeplantning på det omhandlede areal.

Klager har desuden anført, at den etablerede juletræsbeplantning ikke vil hindre indsynet til gravhøjen væsentligt, idet der er beplantning langs store dele af ejendommens skel.

Herudover har klager anført, at der ikke er nogen nævneværdig risiko for skade på de arkæologiske lag omkring fortidsmindet, idet juletræsbeplantning har et spinkelt rodnet, som ikke stikker dybt i jorden.

Det er endvidere klagers opfattelse, at juletræsbeplantningen ikke medfører en ændring i offentlighedens adgang til gravhøjen, idet der er en adgangsvej hen til gravhøjen langs ejendommens vestlige skel.

Klager har anført, at juletræsbeplantning i henhold til landbrugslovgivningen er en sædvanlig landbrugsafgrøde. Klager har i den forbindelse henvist

⁵ Natur – og Miljøklagenævnets principielle afgørelser ("NoMO") nr. 136 fra 2014 om beplantning inden for fortidsmindebeskyttelseslinjen: <http://nmkn.dk/afgoerelser/natur-og-miljoeklagenavnets-principielle-afgoerelser-nomo/nomo-2014/nomo-136/>

til, at det fremgår af vejledning om naturbeskyttelsesloven, at der kan meddeles dispensation til landbrugsmæssig drift med juletræer indenfor 100 m beskyttelseszonen.⁶

Klager har derudover bemærket, at man ved at stille vilkår i en dispensation om fjernelse af en mindre del af juletræsbeplantningen vil kunne sikre, at indsigten til højen fra A 1 bevares.

Endelig har klager anmodet Miljø – og Fødevareklagenævnet om, at klagenævnet foretager høring af Slots – og Kulturstyrelsen, idet styrelsen ifølge klager i en anden sag om juletræsbeplantning har udtalt, at der kan meddeles tidsbegrænset dispensation til at beholde ulovligt plantede juletræer.

2.4 Silkeborg Kommunes bemærkninger til klagen

Silkeborg Kommune har den 11. juli 2018 blandt andet bemærket, at det fremgår af vejledning om naturbeskyttelsesloven, at tilplantning med juletræer indenfor fortidsmindebeskyttelseslinjen kræver en dispensation fra naturbeskyttelsesloven.⁷

3. Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger og afgørelse

3.1 Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger

Miljø- og Fødevareklagenævnet bemærker indledningsvist, at sagen er tilstrækkelig oplyst på det foreliggende grundlag. Nævnet finder ikke, som anført af klager, grundlag for at foretage høring af Slots – og Kulturstyrelsen i nærværende sag, idet styrelsen efter museumsloven har kompetence til at træffe afgørelser, der vedrører selve fortidsmindet, hvorimod beskyttelseslinjen omkring et fortidsminde administreres af kommunerne.

Efter naturbeskyttelseslovens § 18, stk. 1, må der ikke foretages ændring i tilstanden af arealet inden for 100 meter fra fortidsminder (fortidsmindebeskyttelseslinjen), der er beskyttet efter bestemmelserne i museumsloven. Der må ikke etableres hegn, placeres campingvogne og lignende.

Formålet med fortidsmindebeskyttelseslinjen er at sikre fortidsmindernes værdi som landskabselementer. Både den generelle betydning af fortidsminderne i landskabsbilledet, indsyn til og udsyn fra fortidsminderne skal sikres med bestemmelsen. Samtidig skal bestemmelsen sikre de arkæologiske lag i området omkring fortidsminderne, idet der ofte er særlig mange kulturhistoriske levn i områderne tæt ved de fredede fortidsminder.⁸

⁶ Vejledning om naturbeskyttelsesloven, Skov – og Naturstyrelsen, 1993.

⁷ Kapitel 7, afsnit 7.5.2 i Vejledning om naturbeskyttelsesloven, Skov – og Naturstyrelsen, 1993.

⁸ Punkt 3.2.1.1.4 i almindelige bemærkninger til LFF nr. 187 af 15. marts 2018 om ændring af lov om kystbeskyttelse, lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM), lov om naturbeskyttelse, lov om jagt og vildtforvaltning og forskellige andre love. Se endvidere punkt 7.5.1 i Vejledning om naturbeskyttelsesloven, Skov- og Naturstyrelsen, 1993.

Til det af klager anførte om, at der kan meddeles dispensation til landbrugsmæssig drift med juletræer indenfor 100 m – beskyttelseszonen i henhold til vejledning om naturbeskyttelsesloven, skal Miljø – og Fødevareklagenævnet bemærke, at det af vejledningen om undtagelser til fortidsmindebeskyttelseslinjen, blandt andet fremgår at:

”[...] Der er således kun ret til almindelig landbrugsmæssig drift uden for 2 meter zonen. Endvidere kræves der dispensation til tilplantning med juletræer, frugttræer o. lig., uanset om de indgår i omdrift efter landbrugsloven.”⁹

Det er i overensstemmelse hermed Miljø- og Fødevareklagenævnets praksis at anse tilplantning med træer, herunder juletræer, for at være omfattet af forbuddet mod tilstandsændringer af arealet indenfor 100 m fra fortidsminder i naturbeskyttelseslovens § 18, stk. 1, og det er således nævnets opfattelse, at der i den aktuelle sag tale om et forhold, der forudsætter dispensation.¹⁰

Kommunen kan i særlige tilfælde meddele dispensation fra forbuddet mod tilstandsændringer, jf. naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 2.

Beskyttelseszoner omkring fortidsminder administreres i praksis meget restriktivt. I vurderingen af, om der i den konkrete sag foreligger et sådant særligt tilfælde, at der kan meddeles dispensation, indgår en konkret bedømmelse af det ansøgtes påvirkning af det beskyttede fortidsminde, jf. kravet i naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 2, hvorefter der alene kan meddeles dispensation i ”særlige tilfælde”.

Økonomiske og driftsmæssige hensyn kan normalt ikke begrunde en dispensation.

Efter praksis har det også betydning, om en dispensation kan medføre præcedens i strid med formålet med forbuddet. I vurderingen af den enkelte sag indgår derfor overvejelser om, hvilken betydning en dispensation kan få for fremtidige sager. Hvis der meddeles dispensation, skal andre lignende sager som udgangspunkt behandles på samme måde. Efter praksis vejer den generelle beskyttelsesinteresse tungt, uanset at den enkelte sag kan have begrænset betydning.

Miljø – og Fødevareklagenævnet finder efter en konkret vurdering, at der ikke foreligger sådanne særlige forhold, som kan begrunde dispensation fra forbuddet mod tilstandsændringer indenfor fortidsmindebeskyttelseslinjen. Der er ved vurderingen navnlig lagt vægt på, at den etablerede ju-

⁹ Afsnit 7.5.2 i Vejledning om naturbeskyttelsesloven, Skov – og Naturstyrelsen, 1993.

¹⁰ Jf. f.eks. NMK-503-00128, NMK-503-00006 og NoMO nr. 136 fra 2014 om beplantning inden for fortidsmindebeskyttelseslinjen.

letræsbeplantning efter nævnets opfattelse vil påvirke indsynet til og udsynet fra gravhøjen, og dermed forstyrre oplevelsen af gravhøjen som landskabselement i det ellers flade og åbne landskab.

Det af klager anførte forhold om begrænset indsiget til fortidsmindet grundet beplantningen langs ejendommens skel er ikke forhold, som efter Miljø- og Fødevareklagenævnets opfattelse kan tillægges afgørende betydning, da beplantning kan fjernes. Nævnet finder heller ikke, at det forhold, at der er en offentligt tilgængelig adgangsvej til fortidsmindet langs ejendommens vestlige skel, er tilstrækkeligt tungtvejende til at opveje de landskabelige og arkæologiske hensyn til det velbevarede fortidsminde.

Miljø- og Fødevareklagenævnet vurderer endvidere, at bibeholdelse af juletræsbeplantningen kan medføre risiko for skade på de arkæologiske lag omkring fortidsmindet.

Herudover er det indgået i nævnets vurdering, at en dispensation vil kunne få betydning i andre lignende sager og dermed skabe præcedens i strid med beskyttelsens formål.

Det af klager anførte om privatøkonomiske hensyn er ikke et sådant særligt forhold, at det kan begrunde en dispensation.

3.2 Gebyr

Som følge af afgørelsen tilbagebetales det indbetalte klagegebyr ikke, jf. gebyrbekendtgørelsens § 2.

3.3 Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse

Miljø- og Fødevareklagenævnet stadfæster Silkeborg Kommunes afgørelse af 8. juni 2018 om afslag på lovliggørende dispensation til juletræsbeplantning indenfor fortidsmindebeskyttelseslinjen på matr. nr. F 1

beliggende A 1 , 8620 Kjellerup.